
Juffrouw Van Eck

TEKST: CHRIS TILS BEELD: RON LACH

Een korte, gedrongen vrouw. Een polyester jurk in grijs-rose. Grijs haar in perfecte coup. Als ze met haar arm de maat slaat, rinkelt haar gouden armband. Juffrouw Van Eck. Ik was zeven.

Een keer per week reisde pianolerares juffrouw Van Eck vanuit Eindhoven af naar Hapert, waar ik op school zat. Zij gaf Algemene Muzikale Vorming, en had al snel door dat ik muzikaal was. Ze vormde een blokfluitklasje van drie jongens. Ik leerde noten lezen, een hele nieuwe taal! Als ik een liedje of deuntje hoorde, kon ik het meteen spelen. Ik was sowieso een goede leerling, maar jeetje, die muziek! Dat ik daar zo goed in was!

Juffrouw Van Eck was het startpunt van een gedroomde muziekcarrière, die nooit van de grond kwam. Veel later deed ik toelatingsexamen voor het conservatorium, na mijn eerste jaar aan de universiteit. Ik werd aangenomen, maar ben niet gegaan. Ik zei er tot voor kort over: 'Ach, ik was toch niet zo getalenteerd.' Maar dat is niet waar en vooral bedoeld om de pijn niet te hoeven voelen van het niet verkende pad. Toen ik dit artikel schreef, werd ik overvallen door rouw over deze keuze. Echt onverwacht. Hoe is het me eigenlijk vergaan nadat ik besloot om toch niet naar het conservatorium te gaan? Met mij en de muze van de muziek?

Ik kan niet precies terughalen waarom ik als klein kind zo graag een piano als instrument wilde. Ik had er al een plek voor bedacht in huis. Was het de inspiratie van juffrouw Van Eck? Popsterren die ik piano zag spelen? Ik zag het voor me: achter de piano mijn eigen liedjes zingen. Ik heb behoorlijk gezeurd, maar de piano kwam er niet. Achteraf kan ik dat beter begrijpen, daarover later meer. Het werd een ander instrument, dwarsfluit. Niet van harte. Maar een goedkope optie, omdat het kon via de lokale harmonie *Kunst Adelt*.

De piano kwam er niet, maar mijn liedjes wel, als uitdrukking van mijn binnenwereld. Ik schreef en zong de liedjes van de eindmusical in groep 8. Op mijn vijftiende een liedje over de vroege dood van mijn vader. Een liedje over het blowen van mijn broer. Een liefdeslied, inclusief begeleiding van een orkest (nog trots op!). Liedjes in mijn studententijd. Over de grenzen van de liefde. Over een vrouw waarvan ik niet wist of haar gezicht nat was van tranen of regen. Over de verleidelijkheid van een vrouw met een sigaret. Over de zelfdoding van een medestudent.

*I don't know if she cries
Couldn't it be just the rain on her head?
Well, anyway, she is sad*

*She fought her battle
Everyday
She fought her battle
Against the realists
And nothing changed
Fade away...*

Zingen op een podium was toen geen open ontmoeting. Het was meer een schreeuw. Zie mij! Hoor mij! Zie mij in de pijn waarover ik zing! Op mijn achttiende stond ik op het podium van de Bladelse Zomerfeesten, zonder mijn moeder en broers in het publiek. Daar zong ik mijn eigen lied, over mijn vader. Een man kwam daarna naar me toe en zei: 'Je bent een echte muzikant.' Hij zag mij, ten volle. Ik kan er nog ontroerd door raken. Er was een reden dat mijn broers en moeder er niet waren. Kort daarvoor had ik voor het eerst gezongen op een podium. Mijn moeder vond het een slecht idee: 'Jij kunt niet zingen.' Buiten dat het écht niet waar was, heb ik toen als kind mijn moeder als volgt geïnterpreteerd: ik wil jou niet zien, als je met je ziel vol naar buiten komt. Au. Niet veel later kwam daar het moment om naar het conservatorium over te kunnen stappen. Ik kon die keuze niet alleen dragen, er was niemand om me heen die me zag in mijn verlangen en van daaruit steun gaf. En ik kon daar op dat moment ook nog niet om vragen. Mijn rouw van nu komt door de eenzaamheid van toen.

Toch is het zingen niet gestopt. Muziekssessies op de middelbare school. Veel gezongen in bandjes: *Phase One* op de middelbare school; *Painted Rhythm* tijdens mijn studie. Later *The Tide* met eigen liedjes. Gezongen op mijn eigen bruiloft.

Eind goed, al goed, zou je zeggen. Het is geen conservatorium geworden, maar wel veel plezier met muziek maken en zingen. Dat klopt deels, maar zeker niet helemaal. Vanaf de dood van mijn vader ben ik in een langzaam tempo (Adagio) in

een put beland. Een put van verdoving. Hoe ik er nu naar kijk, ging die put over niet genomen rouw. En over thuis niet gezien zijn voor wie ik was, mét mijn verwarring, pijn en verdriet over mijn gewelddadige en onvoorspelbare vader, die nu dood was. Sinds een jaar of vijf ben ik uit die put aan het raken. De heling zat in een 12-stappenprogramma, therapie, coaching en opleidingen, met veel milde ogen. Daar ben ik oneindig dankbaar voor.

*Sometimes when I'm feeling cold and lonely
Sometimes when the sun won't shine
Please come back
'cause I still need you
So bad
My dad*

Er zat weinig muziek in de put. En ik weet nu: muziek en zingen zijn in de loop van de tijd verbonden geraakt met schaamte en pijn. Op een podium zingen associeert met niet-gezien-worden. Terwijl mijn verlangen is: van muziek genieten met open hart. En zingen met mijn hele ziel! Langzamerhand ben ik daar aan het komen. Daar waren wel wat inhaalervaringen voor nodig. En met een inhaalervaring bedoel ik niet: alsnog realiseren wat ooit niet lukte. De kans dat ik alsnog als beroemde popster optreed, is niet zo groot (57). Maar dat is ook niet de inhaalervaring.

Een inhaalervaring gaat voor mij over in de ogen van getuigen alsnog gezien worden, in de volheid van mijn kern. Ooit waren andere ogen van voor mij belangrijke mensen niet beschikbaar om mij helemaal te kunnen zien. En was dat pijnlijk, er ontstond een verwonding. Inmiddels zijn er milde ogen die dat wel kunnen en die de pijn begrijpen die er ooit was. Zo krijgt de wond zorg. Zoals met de man bij de Bladelse Zomerfeesten.

Bij Phoenix kennen we een afscheidsritueel waarin elke cursist op eigen wijze afscheid neemt. Bij mijn eigen

rituelen als cursist ben ik weer gaan zingen. Mijn eigen liedjes. Soms nog ongemakkelijk vanuit de pijn. Tot die ene keer dat ik tegen de trainer, Morten Hjort, zei: 'Ik ga zo zingen.' En ik terugkreeg: 'Ik heb erom gebeden dat je dat ging doen.' En als ik daar nu aan terugdenk: toen voelde ik me gezien, niet alleen met mijn muziek en zingen, maar helemaal! Een andere haalervaring doe ik op door sinds een paar jaar te zingen in een close harmony vocal group, *Be Sharp!* Ik stap daar in een lange, mooie traditie, en zing daar met de andere leden als getuigen. Met steeds meer plezier, ook in het lid zijn van deze geweldige groep mensen.

Bij een recent afscheidsritueel vertelde een cursist van midden veertig over de pianoles die hij kortgeleden was gestart. Hij vertelde over zijn leerproces en liet horen wat hij inmiddels tijdens de les had geleerd. En zonder hem tekort te willen doen: het was glashelder dat er geen ambitie lag in het bestormen van de internationale concertpodia. Ik werd er zeer door geïnspireerd. Bij mij thuis staat al twintig jaar een piano. Ooit gekocht voor de pianoles van de kinderen. Af en toe spelen zij er nog op. Maar door mij wordt het instrument nooit aangeraakt. Zou de geschiedenis zich hier herhalen?

Een aantal jaren geleden hoorde ik de geschiedenis van mijn moeder met de piano. Ze mocht als jong meisje op pianoles, en was er goed in. Op een dag was het afgelopen met de pianoles. Ze had op de terugweg naar huis met een jongen in een steegje gestaan, en haar zus was door haar ouders op pad gestuurd om mijn moeder te bespioneren. Haar zus zag de jongen, en verraadde mijn moeder. Einde pianoles. Zou er een verband zijn met de piano die er bij mij in mijn gezin van herkomst nooit kwam?

Ik heb besloten mezelf nog een inhaalervaring te gunnen. Ik heb een pianodocent gezocht voor een eerste les. Ter ere van juffrouw Van Eck, pianolerares te Eindhoven. En misschien ook wel ter ere van mijn moeder en haar gestopte pianolessen. En ooit, ooit zal ik een eigen lied zingen terwijl ik mezelf begeleid. Met milde ogen, tussen de schuifdeuren. 🎵